

Eksamen - Idéhistorie 2018

Århus Universitet

Michel Tyedmers

Portefølje 1

Almen historie

Billede redigeret ud - EMU

Kirkegaard og Kildekritik

Dette forløb sigter i retning af at indføre eleverne i historiefagets tradition for kildekritik, idet denne metode er helt central for faget og indgår som del af bedømmelsesgrundlaget i forbindelse med eksamen.

Eleverne kommer i dette forløb til at arbejde med emner som understøtter deres forståelse af historiefaget såsom: hvad er historie? Hvordan arbejdes kildekritik? Hvordan kan beskrivelser af historiske begivenheder som afviger fra hinanden bringes i anvendelse på relevant vis? Hvilken rolle spiller historiske analyser for vores samtidsforståelse?

Følgende elementer indgår i forløbet:

- Eleverne analyserer tekster med afsæt i historie, dagblade, erkendelsesteori mv.
- Eleverne opnår kompetencer i kritisk historielæsning.
- Eleverne deltager i ekskursioner.
- Eleverne analyserer film og billedmateriale.
- Eleverne udarbejder og gennemfører interviews med forskere.

Resume af Case

Joakim Graff (Cand.theol., lic.theol.) og Peter Tudvad (Cand.mag. i filosofi) førte fra november 2000 og årene efter en langstrakt strid om videnskabelige principper i relation til anvendelse af – og fortolkning af kilder.

Baggrunden for denne strid var udgivelsen af biografien 'SAK' omhandleren filosofen Søren Kierkegaard, som Joakim Graff stod bag.

Der var i forbindelse med udgivelsen af dette skrift bred enighed om, at der var tale om et betydningsfuldt værk i den danske presse. Joachim Graff modtog i den forbindelse Georg Brandes-Prisen samt Weekendavisens Litteraturpris. 'SAK' blev en bestseller.

Udgivelsen af 'SAK' blev imidlertid mødt af omfattende kritik af en anden Kierkegaard forsker Peter Tudvad, som på daværende tidspunkt var kollega til Joachim Graff på Søren Kierkegaard forskningscentret.

Tudvad kritiserede blandt andet Graff for manglende kildekritik, hvilket ifølge Tudvad var med til at tegne et forkert billede af Kierkegaard. I 'SAK' portrætteres Kierkegaard nogle steder (groft sagt) som en forfængelig hykler – ikke som den verdenskendte og toneangivende altruistiske tænkere han almindeligvis beskrives som, lyder kritikken lettere omformuleret.

Graff afviste på daværende tidspunkt anklagerne om videnskabelig uredelighed og anførte at kritikken for ham at se mest af alt mindende om et forsøg på at promovere sig selv fra Peter Tudvads side, idet denne nyligt havde udgivet 'Kierkegaards København' - en bog om Søren Kierkegaard.

Didaktiske overvejelser

Som anført ovenfor indledes forløbet med at eleverne reflekterer over begrebet historie. Det spørgsmål der skal afdækkes er: Hvad er historie?

For at koble til elevernes forforståelse og viden introduceres *livshistoriebegrebet* med afsæt i psykologi professor Dorthe Kirkegaard Thomsens "Livshistorien". I forbindelse hermed læses udvalgte kapitler efterfulgt af en kort individuel skriveøvelse, hvor eleverne skal beskrive egen livshistorie. Samt pege på mulige fejlkilder til denne livshistorie.

På denne måde introduceres eleverne for begreber som *kildekritik*, *aktør/struktur*, samt *historiebrug* foruden *erindring*, *selektion*, *kronologi* på et personligt plan. Disse skriveøvelser vil danne rammen om en drøftelse af livshistoriebegrebet på klasseplan således at en bevægelse fra det *partikulære* i den personlige livshistorie kan sammenstilles med en almen forståelse af historie.

Efterfølgende bringes Jenkins' 'Re-thinking History', samt Olden-Jørgensens 'Til kilderne!' i anvendelse i en af underviseren adapteret form, idet disse tekster kan benyttes til at understrege erkendelsesteoretiske og perceptionspsykologiske antagelser i retning af at forskeren aldrig er en uvildig observatør, at historielæsning er subjektiv, at historie repræsenterer en diskurs osv. Casen omtalt ovenfor skal anvendes til at beskrive hvordan to forskere fra samme forskningsinstitut kan bidrage til at skabe to afvigende billeder af samme historiske person. Eleverne skal med udgangspunkt i denne problemstilling diskutere og analysere sig frem til mulige begrundelser for disse forskelligartede synspunkter ved at undersøge de to forskeres anvendelse af kilder samt deres metodik. I den sammenhæng skal eleverne samtidig beskæftige

sig med at opnå forståelse af at begge Kierkegaard beskrivelser kan bidrage til analysen *samlet set*. Dette med afsæt i filosofien og forskeren Niels Bohrs *Komplementaritetssynspunkt*.

Kortformuleret siger komplementaritetssynspunktet, at to betragtningsmåder af et fænomen begge kan være nødvendige for en fuldstændig beskrivelse af dette fænomen, *selvom* de logisk udelukker hinandens samtidighed. Disse to betragtningsmåder må anses for værende komplementære. Betragtningmåderne kan hver for sig benyttes til hver sine formål, men begge må indgå i totalbeskrivelsen af fænomenet. Komplementaritetssynspunktet præsenteres ligeledes i en adapteret version for eleverne.

Komplementaritetssynspunktet kan supplere en mere traditionel tilgang som kendes fra *den hermeneutiske metode*.

De tre cases om Galileiforskningen af Biagioli og Shank vil blive inddraget ligeledes i en adapteret version, idet der kan perspektiveres til disse og fordi de giver indblik i forskningsmetodik. Samt til at illustrere hvordan man arbejder med kildekritik. Graf/Tudvad casen samt Biagioli/Shank sagen kan desuden anvendes til eksemplificerer konsekvenser forbundet med videnskabelig uenighed og debat.

Udvalgte tekster af Søren Kierkegaard eksempelvis 'Begrebet Angst' kan anvendes som historiske dokumenter, give eleverne forståelse for Kierkegaards tænkemåde, samt bidrage til at give eleverne lejlighed til at analysere og fortolke relevant kildemateriale til således at opnå en forståelse for af de afvigelser i fortolkning som Graff/Tudvad casen åbner op for.

Undervejs i forløbet er det tanken, at en ekskursion til Søren Kierkegaard forskningscentret afvikles, samt at eleverne skal foretage interviews enten med forskere fra dette center – eller forskere fra andre sammenhænge med henblik på at eleverne opnår viden om forskningspraksis. Herved styrkes elevernes udadvendte informationssøgning foruden at elevernes karrierekompetencer potentielt kan bringes i spil.

Efterfølgende er det planen at eleverne skal præsenteres for forskellige fremstillinger af historiske begivenheder med henblik på at opnå viden om hvordan de kan arbejde med kildekritik. I den forbindelse anvendes relevant tekst, billede samt videomateriale. Dette materiale udvælges inden forløbet påbegyndes. Aktuelle eksempler på eksempelvis 'Fake news' vil blive inddraget til at anskueliggøre vigtigheden af kilders troværdighed og pålidelighed for eleverne.

Alle engelsksprogede tekster fra kompendium oversættes af underviser indene eleverne præsenteres for disse. Dansksprogede tekster fra kompendium anvendes i en tillempet form, som allerede anført ovenfor.

Formål:

Formålet med forløbet er at bibringe eleverne historiske bevidsthed og kritiske tænkning, der gør dem i stand til at udfordre opfattelser af fortiden der styrke deres evne til at analysere egen samtid og fremtid.

Tidsramme:

Forløbet berammes til 12-15 lektioner afhængig af elevernes deltagergrad/optagethed af emnet. Det afvikles som førsteid - historiske forløb i perioden august – september 2018. Det bygger således op til forløb 2 og 3 beskrevet nedenfor. Samt Ide-historie/dansk fællesopgave. Jf. Vejledning til læreplan s. 19.

Omfang:

Omfanget af det faglige stof udgør ca. 50 sider. Denne stofmængde indbefatter både kernestof og supplerende stof. *Elevforberedelsestid udgør ca. 10 timer.*

Undervisningsform:

Der veksles mellem oplæg ved underviser, gruppearbejde, mindre skriftlige opgave, ekskursioner.

Læringsmål:

- *Eleverne opnår viden om hvordan begrebet historie kan forstås.*
- *Eleverne introduceres for begreber som kildekritik, aktør/struktur, historiebrug, erindring, kronologi.*
- *Eleverne opnår viden om hvordan beskrivelser af historiske begivenheder som afviger fra hinanden kan levere komplementære beskrivelser.*
- *Eleverne opnår viden om hvilken rolle historiske analyser spiller for en samtidsforståelse.*

LITTERATUR:

Dorthe Kirkegaard Thomsen "Livshistorien". (uddrag) Dorthe Kirkegaard Thomsen 2013

Jenkins, K. (1991). "Re-thinking History". London: Routledge, s. 6-32

Olden-Jørgensen, Sebastian, Til kilderne! - Introduktion til historisk kildekritik, København: Gad, 2011, s. 43-86.

Olden-Jørgensen, Sebastian, "Hvad er kildekritik?", Historisk Tidsskrift

Hans Georg Gardamaer. Sandhed og metode. Hans Reitzels Forlag.

Shank, Michael: "Galileo's Day in Court", Journal of the History of Astronomy (25), s. 236-242.

"How shall we practice history? The Case of Mario Biagioli's Galileo, Courtier",

Early Science and Medicine, Volume 1, Issue 1, s. 106-150.

Biagioli, Mario, "Playing with the evidence", Early Science and Medicine, Volume 1, Issue 1, s. 70 – 105. Søren Kirkegaard - Begrebet Angst. Gyldendal 1966

Bohr og komplementariteten © by Ejvind Riisgård 2013

<https://www.information.dk/kultur/2013/05/forsonet-passionen-magiske-magister>

Portefølje 2

Ide´ - og teknologihistorie

Billede redigeret ud - EMU

Overvågning og Belønning?

Dette forløb tager afsæt i aktuelle debatter vedrørende overvågning.

Casen udspringer af den nu hedengangne analysevirksomhed Cambridge Analyticas formodede misbrug af op mod 87 millioner Facebook brugeres personlige data. Herunder hvad der kommer til at ske med den indsamlede datamængde, nu hvor Cambridge Analytica er "out of business".

Følgende elementer indgår i forløbet:

- Eleverne læser og analyserer ide´ - historiske såvel som teknologihistoriske tekster.
- Eleverne analyserer aktuelle tidsskrifters fremstilling af overvågningsproblematikker.
- Eleverne analyserer filmiske fremstillinger af overvågning.
- Eleverne deltager i ekskursioner.
- Eleverne arbejder med programmering og generering af algoritmer.

Resume af case

Cambridge Analytica sagen har medført omfattende debatter med hensyn til det moderne menneskes status og ageren på sociale platforme, herunder hvordan denne adfærd *monitoreres*. En konsekvens af vores *digitale "gøren og laden"* via telefon, PC eller andre anden form for kommunikativ teknologi, er at vi blandt andet efterlader spor på baggrund af hvilke, der kan indsamles omfattende datamængder. De data der fremkommer på baggrund af denne form for overvågning er blevet en handelsvare, hævdes det.

Titlen "Overvågning og Belønning" er en parafrasering af Filosoffen Michel Foucaults (1926 – 1984) berømte værk "Overvågning og straf" fra 1978, idet man lettere polemiserende kunne argumentere for at overvågningen af digitale adfærd udgør en slags straf i form af tab af anonymitet, krænkelse af privatlivets fred, en kommerialisering af personlige data osv. Foruden (med Foucault) en *disciplinering* af individet.

Didaktiske overvejelser

Det spørgsmål der melder sig i lyset af ovenfor beskrevne teknologidebat er: Vi overvåges mere eller mindre frivilligt. I så henseende straffes vi for vores digitale adfærd. Men er der en *belønningen* forbundet med at acceptere denne mere eller mindre frivillige overvågning?

Hvad består denne belønning i givet fald af?

Hvis der ikke er en belønning forbundet med at anvende denne teknologi er det vel mere hensigtsmæssigt ikke at gøre brug af den?

De fordele der ofte peges på er eksempelvis let adgang til massekommunikation (belønning) på sociale platforme som Facebook, men kan det opvejes af prisen i form af eksempelvis tab af frihed?

Disse spørgsmål skal eleverne forholde sig til som et tilbagevendende tema igennem forløbet. Drøftelsen skal således bidrage til at skærpe elevernes kritiske syn på teknologianvendelse.

Igennem selektiv læsning af henholdsvis "Overvågning og Straf" samt "the panoptikon writings" gøres det muligt for eleverne at anlægge et historisk perspektiv på overvågning. Begge disse filosoffer læses i uddrag suppleret af sekundær litteratur.

David E. Nyes "Technology Matters" forekommer relevant i denne sammenhæng, idet denne artikel anlægger et teknologikritisk perspektiv på baggrund af hvilket elevernes opfattelse af forbindelsen mellem teknologi og teknologisk fremskridt forbundet med anvendelsen af samme teknologi udfordres. Elevernes egen mobiltelefoni og digital adfærd kan være et fint afsæt.

Begreberne internalisme, eksternalisme fra samme tekst samt begrebet kontekstualise kan bringes i anvendelse på følgende måde.

En *internalistisk* tilgang til problemstillingen åbner op for muligheden for at eleverne kan opnå håndgribelig viden om Facebook algoritmer igennem at lade dem arbejde med faget programmering. Eleverne arbejder opnår således også viden om hvordan faget ide - historie kan indgå i samspil med et teknologisk fag.

En *eksternalistisk* tilgang til problemstillingen åbner op for en analyse af den anvendte facebook teknologis indvirke på – og samvirke med samfundet.

En *kontekstualistisk* tilgang åbner op for at bibringe eleverne en forståelse for hvilke historiske omstændigheder som har bidraget til udvikling af teknologien.

Jeg har valgt at belyse casen fra et ide´ historisk og teknologihistorisk perspektiv, idet dette dobbeltperspektiv på problemstillingen åbner op for en mere fyldestgørende redegørelse og undersøgelse, hvilket vil fremgå efterfølgende. At vise forskelle og konsekvenser forbundet med at anskue casen fra enten et ide´ historisk eller teknologi historisk perspektiv overflødiggøres herved.

David E. Nye teksten såvel som andre tekster fra kompendium kan kun anvendes hvis disse tilpasses eleverne.

Forløbet er tænkt som et kombineret forløb således at der trækkes på en ide´ - historisk, såvel som en teknologihistorisk tilgang.

Nogle af de indlysende fordele ved denne tilgang er, at eleverne opnår forståelse for de ideér eller den ideologi om man vil, som lå bag at bringe en særlig teknologi i anvendelse, samtidig med at de får en forståelse af hvordan samme teknologi har fundet anvendelse samt hvordan denne teknologi fungerer.

Foruden viden om hvordan teknologien kan komme til at fungerer fremadrettet afhængig af hvordan elevernes egen brug af samme teknologi kommer til udtryk. Mere herom senere.

Alle engelsksprogede tekster fra kompendium oversættes af underviser indene eleverne præsenteres for disse. Danksprogede tekster fra kompendium anvendes i en tillempet form, som allerede anført ovenfor.

Panoptikon i et Ide´ - historisk perspektiv

Michel Foucault giver i værket "Overvågning og Straf" følgende beskrivelse af det på forsiden afbillede overvågningsredskab *Panoptikonnet*:

" Panoptikon bør ikke forstås som en drømmebygning: den er diagrammet for en magtmekanisme, der føres tilbage til sin ideale form. Dens funktion kan abstraheret fra enhver forhindring, modstand eller gnidning rigtig nok fremstilles som et rent arkitektonisk og optisk system: det er faktisk en form for politisk teknologi, som man kan og bør adskille fra enhver specifik brug." ("Forbrydelse og straf s.33")

Panoptikon blev præsenteret i 1791 af filosofen Jeremy Bentham (1748-1832). Bentham er mest kendt for debatter i relation til etik og moral. I *Panopticon, or the Inspection House* (Panoptikon eller overvågningshuset) havde han fremsat en plan for en mere human indretning af fængsler og anstalter, som skulle bygges således, at samtlige celler kunne overvåges fra ét sted.

Der er således med panoptikonnet tale om teknologi som i udgangspunktet vartænkt som et redskab til at forbedre menneskers vilkår. Eleverne skal i forbindelse med forløbet drøfte for og imod Benthams ide´.

Panoptikon i et teknologisk perspektiv

Studiet af såkaldte panoptiske fængsler indgår i forløbet i forhold til at give eleverne en forståelse for hvordan Benthams ide´ egentlig til udtryk i fængsler som Kaladwip Prison – , eller Andaman Islands –California, USA, Chi Hoa–City, Vietnam, Koepelgevangenis (Arnhem) Holland.

Presidio Modelo – Isle of Youth – Cuba osv. Herunder teknologien bag - såvel som afdækning af i hvor høj grad disse fængsler har ladet sig inspirere af Jeremy Bentham oprindelige ide´.

Teknologibegrebet kan i en adapteret form diskuteres ud fra Leo Marx´ s definition igennem en analyse af teknologi som artefakt. Som beskrevet i nedstående citat.

“In contemporary discourse, private and public technologies are habitually represented by things – by their most conspicuous artifactual embodiment: transportation technology by automobiles, airplanes and railroads; Nuclear technology by reactors, Power plants, and Bombs, information technology by computers mobile phones and television; and so on.”(Jf. ”Techonology- The Emergence of a Hazardous Concept s. 574)

Hvorvidt teknologi hovedsagligt vokser ud af gammel teknologi – ikke videnskab, samt en diskussion af forskellen mellem *teknologibegrebet* såvel som *videnskabsbegrebet* kan – ligeledes i adapteret form - tage afsæt i ”Science and Technology” af George Wise.

Facebook og Cambridge Analytica

Facebooks vigtigste opgave er at forbinde folk. Det skal være let at kommunikere med sine kære, hævder Mark Zuckerberg, Facebooks skaber. Det oprindelige formål med Facebook teknologien var således at forbedre menneskers livsvilkår analog med Benthams intentioner med Panoptikonnet. Hvorvidt det to teknologier er bragt i anvendelse på en utilsigtet måde vil indgå i forløbet som en drøftelse. Igennem analyser af Zuckerbergs taler i forbindelse med høringer i den amerikanske senat, skal eleverne diskutere Zuckerbergs postulat stillet over for det forhold at Facebook brugeres data er blevet solgt som en handelsvare. Samt undersøge hvordan de indsamlede Cambridge Analytica indsamlede data håndteres fremadrettet.

Destrueres disse data eller sælges de videre til interesserede købere?

Hvad er den kvalitative forskel på Facebook og Panoptikonnet?

Aktør – Netværksteori

Eleverne arbejder i forløbet med at skabe og opnå overblik over relevante aktører i Cambridge Analytica/ Facebook casen igennem anvendelse af aktørnetværksteori.

DNA-register

Et tredje perspektiv på overvågning finder vi i *DNA - registreringsteknologi*. I Danmark er politiets anvendelse af DNA-profiler til identifikation af personer reguleret i en lov fra 2000. Det af politiet oprettede DNA-register består af en *persondel*, der indeholder DNA-profiler fra identificerede personer, og en *spordel*, der indeholder DNA-profiler fra ikke-identificerede personer. Eleverne skal i forbindelse med forløbet arbejde med at opnå viden om hvordan DNA-profilregistre fungerer.

Ekskursion til politimuseet

Et besøg på Politimuseet i København indgår i forløbet idet eleverne her igennem får indblik i hvordan ide´-er og dertil knyttet teknologi kommer til udtryk i en *strafferetslig* sammenhæng.

Cinematisk perspektiver på overvågning

Cinematisk perspektiver på overvågning kan anlægges igennem visning af klip fra film som: ”The Dark Knight”, ”De andres liv”, ”Inception”.

Formål:

Forløbet skal bidrage til elevernes teknologiske dannelse og bidrage til at understøtte elevernes forståelse af at teknologi både *skaber* kultur og *skabes* kulturelt igennem deres anvendelse af samme teknologi lokalt. Samt se på betydningen af anvendelsen af samme teknologi globalt betragtet.

Tidsramme:

20 – 25 lektioner afhængig af elevernes deltagergrad/optagethed af emnet. Det afvikles som ide`- historisk forløb 2 i perioden oktober – december 2018. Det bygger således op til forløb 3 beskrevet nedenfor samt Ide`-historie/dansk fællesopgave. Jf. Vejledning til læreplan s. 19.

Omfang:

Omfanget af det faglige stof udgør ca. 75 sider. Denne stofmængde indbefatter både kernestof og supplerende stof. *Elevforberedelsestid udgør ca. 15 timer.*

Undervisningsform:

Der veksles mellem oplæg ved underviser, gruppearbejde, individuel informationsøgning, ekskursion.

Læringsmål:

- *Eleverne lærer at anlægge kritiske perspektiver på teknologi.*
- *Eleverne opnår en bedre forståelse af egen samtid og hvilken rolle teknologi spiller.*
- *Eleverne får en forståelse for hvordan begrebet overvågning kan komme til udtryk*
- *Eleverne opnår internalistisk viden om algoritmer igennem forløb i programmering.*

Litteratur:

Overvågning og straf. (uddrag) - Michel Foucault.

The panopticon writings (uddrag)- Jeremy Bentham.

Jeremy Bentham– Ole Thyssen (uddrag)

Michel Foucault – Fransk Filosofi. Politikens Forlag.

Dagbladet politikken artikel: Stort flertal ønsker DNA register.

Et DNA-profil-register, som omfatter alle borgere i Danmark? Rapport Etisk Råd

Technology – The Emergence of a Hazardous Concept. Kompendium. (Uddrag)

Science and Technology – George Wise. Kompendium. (Uddrag)

Technology Matters. David E. Nye – Kompendium. (Uddrag)

”The Dark Knight”. Film. (Uddrag)

”De andres liv”. Film

”Inception”. Film

Portefølje 3

De lange linier

Billede redigeret ud - EMU

Fra Hammurabis kodeks til menneskerettigheder anno 2020

Dette forløb tager afsæt i rettighedsbegrebets udvikling fra Oldtid til fremtid. Forløbet giver således et kronologisk overblik over væsentlige almen – ide´ og teknologihistoriske udviklinger fra oldtiden til i dag i overensstemmelse med lærerplanen og udgør således et bud på en menneskerettighedernes *begrebshistorie*.

Men hvordan har rettighedsbegrebet forandret sig over tid? Hvilke kriterier ligger til grund for hvem eller hvad der tilskrives status som moralsk subjekt?

Hvilke teknologier har understøttet spredning og udviklingen af rettighedsbegrebet?

Hvilke historiske omstændigheder har indvirket på forståelsen af begrebet?

Følgende elementer indgår i forløbet:

- Eleverne får indblik i ide´ - historiske og teknologi historiske udviklingslinier.
- Eleverne deltager i ekskursioner.
- Eleverne udarbejder interviews med politiske interesseorganisationer.
- Eleverne udarbejder skriftlige opgaver.
- Eleverne forbereder og præsenterer politiske mærkesager.

Resume af case

Den amerikanske historiker Jon E. Lewis opstiller i "The New Rights Of Man" en kronologisk beskrivelse af udviklingen i den tænkning der ligger til grund for menneskerettigheder. Med afsæt i nogle af de tidligst nedskrevne lovtekster fra det mesopotamiske rige (Ca. 1800 f.Kr.) frem til nutidige tekster viser Lewis hvordan denne udvikling har fundet sted og giver således historisk belæg for begrebet *moralsk udvikling*. Udgangspunktet for denne analyse er *Hammurabi lov*.

Hammurabis lov eller Hammurabi *kodekset*, som det også omtales er et eksempel på hvordan begrebsparret *ret og pligt* er blevet bragt i spil i oldtidssamfund. Denne lov var indgraveret i steler opstillet centrale, således at den enkelte borger kunne orientere sig med hensyn til hvilke pligter denne skulle honorere men samtidig hvilke rettigheder denne havde adgang til. At loven var offentlig tilgængelig gjorde den samtidig *transparent*.

Denne lov udgør en af de tidligste skriftlige kilder samt dertil knyttet informationsteknologi via stelen – som moralsk og juridisk fikspunkt.

Den gennemgående teknologihistoriske artefakt og historiske kilde er *det skrevne ord*.

Forløbet sigter i retning af at skabe tidlig bredde i en form som er velkendt i såkaldt vestlig periodisering. Denne tilgang vil undervejs i forløbet blive udfordret af diskussioner i med hensyn til hvilken rolle *orale traditioner* har spillet historisk og kulturelt. Denne tilgang lægger samtidig op til at eleverne indføres i *afselvfølgeliggørelse* begrebet idet dette begreb åbner op for alternative forklaringer på hvad eleverne kan opfatte som selvfølgelig, ligefrem deterministisk forståelse af historiske hændelser samt den udvikling disse hændelser har bevirket.

Men hvordan opnås status som moralsk subjekt?

Filosoffen Peter Singer opstiller i "The Expanding Circle" en analyse af hvordan blikket på hvem og hvad som kan henregnes som moralsk subjekter har forandret sig historisk som indgår som en tilbagevendende diskussion forløbet igennem, hvorfor denne diskussion vil indgå i forløbet.

Hvilke teknologier har bidraget til at udfordre samt forandre synet på moralsk relevante subjekter?

Didaktiske overvejelser

Som anført ovenfor bygger forløb 3 videre på 1 og 2. Allerede introducerede metoder vil således blive genanvendt i det omfang det kan betragtes som relevant.

Udover allerede omtalte begreber som eksempelvis *kildekritik* samt *kontekstualisme* vil *Begrebshistorie* samt *diskursanalyse* indgå som centrale begreber i forløbet.

Begrebshistorie med fokus på at undersøge tidligere tiders samfundsforhold og samfundsforandringer. (Reinhart Koselleck mfl.)

Diskursanalyse som vi eksempelvis finder den hos Michel Foucault, som eleverne stiftede bekendtskab med i forløb 2, åbner op for en forståelse for hvordan forskellige sprogligt konstruerede virkelighedsopfattelser indbyrdes positionerer sig over for hinanden.

Undervisningen vil veksle imellem underviser oplæg, hvor "de store linier" så at sige trækkes, suppleret af nedslag i udvalgte tekster som eleverne arbejder med at analysere og præsentere.

Centralt vil stå tekster som undersøger og udfordrer rettighedsopfattelser. Igennem læsning og analyser af udvalgte tekster og taler skal eleverne opnå forståelse for hvordan rettighedsbegrebet har udviklet sig, herunder hvordan udvidelse af kredsen af potentielle rettighedshavere har forandret sig. Kvinders stemmeret, FN's konvention om børns rettigheder. Osv. Centralt vil stå tekster som undersøger og udfordrer rettighedsopfattelser Eksempelvis : Hammurabis "lovtekster", Platons "Staten", Machiavellis "Fyrsten" etc.

Igennem forløbet belyses hvorledes udvikling af informationsteknologi har medvirket til at give hvad man kunne kalde "overhørte stemmer" mulighed for at komme til orde og give indblik i egne lokale udfordringer med udgangspunkt i det skrevne ord via posts af youtube videoer, Twitter posts eller andre udtryksformer. Både som bidrag fra enkelt personer eller som del af hvad der senere er blevet kampagner eksemplificeret ved "Me Too" bevægelsen med et emancipatorisk sigte samlet set.

Undervejs i forløbet er det tanken, at en ekskursion til relevant museum afvikles, samt at eleverne i grupper skal foretage interviews enten med politiske interesseorganisationer med henblik på at opnå viden om hvordan der arbejdes med at fremme denne – eller hin interesseorganisationers interesser i elevernes samtid samt få et indtryk af hvordan dette arbejdes tænkes at forandre sig fremadrettet.

Disse interviews vil danne baggrund for skriftlige opgaver samt elevoplæg. Derudover skal eleverne arbejde med egne mærkesager og i forlængelse heraf udarbejde præsentationsmateriale enten i form af videomateriale, posters m. m med henblik på at erhverve sig indblik i hvordan politisk orienterede kampagner kan tilrettelægges. Ide-historie kan således indgå i samspil med faget kommunikation/It.

Som allerede påpeget vil engelsksprogede tekster fra kompendium oversættes af underviser inden eleverne præsenteres for disse. Dansksprogede tekster fra kompendium anvendes i en tillempet form.

Formål:

Forløb 3 sigter i retning af at eleverne opnår viden og kundskaber på baggrund af hvilke de bliver i stand til at handle anderledes end de var i stand til inden forløbet.

"Som et værn mod indoktrinering og propaganda, fastholdelse og udvikling af idealer, etiske standarder faglige standarder, rimelighed og opretholdelse og udbygge evne til kreativitet og fantasi hos den enkelte", som vejledningen for lærerplanen betoner s.3

Forløbet bidrager således både til at fremme elevernes studieforberedende kompetencer samt en forståelse af rettighedsbegrebets implicit *emancipatorisk* potentiale på et personligt plan.

Tidsramme:

Forløbet er berammet til 25 -30 lektioner afhængig af elevernes deltagergrad/optaget af emnet. At der i forløbet er indtænkt fleksibilitet i forhold til antallet af lektioner, hvilket også gør sig gældende for forløb 1 og 2 er for at undgå at planlægningen bliver for minutiøs og rigid og derved kan komme til at blokere for relevante ændringer undervejs i forløbet. Behovet for ændringer kan opstå på baggrund af interessante diskussioner eller kreative indfald. Litteraturlisterne for forløb 1, 2 og 3 skal således ses som *vejledende*. Som materialebanker – ikke pensum lister! Aktuelle artikler samt videomateriale kan med fordel løbende inddrages med henblik på at aktualisere materialet.

Forløbet afvikles som ide` - historiske forløb 3 i perioden marts – maj 2018 og bygger således videre på metoder introduceret i forløb 1 og 2 beskrevet ovenfor.

Omfang:

Omfanget af det faglige stof udgør ca. 100 sider. Denne stofmængde indbefatter både kernestof og supplerende stof. *Elevforberedelsestid udgør ca. 30 timer.*

Undervisningsform:

Der veksles mellem underviseoplæg, elevoplæg, gruppearbejde, skriftlige opgaver, ekskursioner.

Læringsmål:

- *Eleverne opnår viden om historiske og (teknologi) - historiske udviklingslinier.*
- *Eleverne deltager i ekskursioner.*
- *Eleverne udarbejder interviews med politiske interesseorganisationer.*
- *Eleverne forbereder og præsenterer politiske mærkesager*

LITTERATUR:

Jon E. Lewis - The New Rights of Man (uddrag). Robinson London.

Koselleck, Reinhardt – Linguistic Change and the History of Events. Journal of modern history.

F. Braudel – History and The social sciences. The Long Duration.

Jenkins, K. (1991). "Re-thinking History". London: Routledge

Michel Foucault – Talens Forfatning. Hans Reitzels Forlag.

Tankens veje 1 & 2. Gunnar Aspelin. Rosenkilde og Bagger

Politikens Filosofihåndbog. Jørgen Husted og Poul Lübcke

The Expanding Circle – Peter Singer. Princeton Press.

Staten – Platon. Hans Reitzels Forlag.

Fyrsten – Niccolo Machiavelli. Borgen.

Frank Beck Lassen: Afselvfølgeliggørelse – Ide` historiens raison d`etre. Slagmark.